

Arhimandrit Mihail DANILIUC

UNIRE ȘI SIMȚIRE ROMÂNEASCĂ

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2018

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MIHAIL DANIULIUC, arhimandrit

Unire și simțire românească / Arhimandrit Mihail Daniliuc ; carte
tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul
Moldovei și Bucovinei. - Iași : Doxologia, 2018

ISBN 978-606-666-772-2

Cuprins

Predoslovie

Unire și simțire românească – o carte cu și despre românii care au făcut și au scris istorie († Timotei Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor)	9
---	---

Lectori salutem!

(Prof. Univ. Dr. Ioan-Aurel Pop, Președintele Academiei Române)	17
--	----

I. Ortodoxia ne-a unit	25
2018, anul renașterii, regăsirii și reînvierii	27
Ortodoxia ne-a unit!	31
Eroii neamului și Înălțarea Domnului	35
Sfințirea steagului național	39
Sfinții Români, unitate și credință	43
Sfânta Parascheva, martoră la devenirea noastră națională	48
Biserica strămoșească și Independența țării	52
Credință și unitate	56
Episcopia Militară a Bisericii strămoșești	59
Arhanghelul Gavriil și tricolorul românesc	63
II. Zile marcante și fapte cutezante	69
6 iulie 1600	71
O dramatică pagină de istorie	77
9 mai 1877	81
6 martie 1945	86
9 martie, zi de pomenire și comemorare	91

Basarabia, România de dincolo de Prut	96
Basarabia, pământ românesc	102
„O, pământ înstrăinat și urgisit...”	109
Un petec de pământ românesc furat și astăzi	113
III. Unire și simțire românească	119
Patriotism și patrioți	121
Ne-am unit și am înviat!	126
Unirea Principatelor împlinire și dăinuire	130
„Între moarte și lumină – o, Românie, alege!”	135
Unitate versus dezbinare	139
Referendumul este „școală”, „spital” și „autostradă”	143
Ziua limbii naționale	147
Portul popular românesc - teologie și viață	152
Colinda românească, istorie și mărturisire	157
IV. Români pe baricadele unirii și unității românești	163
Voievodul de legendă urcat în sinaxare	165
Ștefan cel Mare în ținutul Iașilor	172
Cuza și Eminescu, pro România Mare	177
Pe urmele pribeagului Cuza, la Heidelberg	181
Eminescu și-a noastră simțire românească	185
Eminescu și Catedrala Națională	189
Bucovina în scrierile lui Eminescu	193
Mihai Eminescu, afirmarea unității românești	198
Neamul și țara lui Eminescu	203
George Coșbuc, poetul dorinței de unitate	206
Ciprian Porumbescu, înflăcărat patriot	211
„Prorocul basarabean” al Marii Uniri	216
Episcopul Melchisedec Ștefănescu, unionist	220
Mitropolitul Vladimir Repta, luptător pentru Unire	224
Conon Arămescu Donici, un mitropolit primat, dar aproape uitat	229
Pimen Georgescu, Mitropolitul Războiului și al Unirii	235

Un mitropolit condamnat la moarte	242
Mitropolitul Visarion Puiu, ierarh luminat și patriot neînfricat	250
Nicolae Grigorescu, eroul smerit al artei românești	256
Nicolae Iorga, „patriarhul culturii române”	260
Nicolae Iorga, „apostolul” Unirii	264
Vasile Voiculescu, poetul Rugului aprins	269
George Enescu, vioara și Războiul de Reîntregire	275
Constantin Brâncuși și Poarta Unirii	281
Sadoveanu, luptător și corespondent de război	288
Grigorie Vieru, poetul visului încă neîmplinit	293

Postfață

Orice împărăție care se dezbină în sine se pustiește	299
--	-----

Predoslovie

Unire și simțire românească – o carte cu și despre românii care au făcut și au scris istorie

Biserica Ortodoxă Română a declarat 2018 Anul omagial al unității de credință și de neam și Anul comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918. Tema propusă de Sfântul Sinod pentru anul 2018 este una complexă și actuală, întrucât despre unitate nu se cade a vorbi doar în acest an al Centenarului, ci trebuie să devină o preocupare permanentă, mai ales în contextul lumii contemporane, extrem de frământată din punct de vedere geopolitic. Unitatea unui popor poate fi privită nu doar ca o necesitate politică ori socială, ci, în primul rând, ca o poruncă divină, după cum reiese din cuvintele Mântuitorului Hristos: „Precum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia întru Noi una să fie” (Ioan 17, 21). A fi și a trăi în duhul unității este, așadar, un deziderat evanghelic, izvorât din unitatea treimică; odată împlinit, aduce pace și binecuvântare, nu doar în viața Bisericii, ci și în existența unei nații.

Propunerea Sfântului Sinod a făcut ca anul 2018 să fie marcat de numeroase și însemnate evenimente

spirituale și cultural-științifice ce au scos în evidență înfăptuirea dorinței de veacuri a românilor - Unirea și, totodată, chipurile luminoase ale multor înaintași, iubitori de neam și țară care au luptat cu toată ființa lor, fiecare după a sa chemare și pricepere, pentru împlinirea străvechiului deziderat românesc. Comemorarea acestor vrednici înaintași, dar și amintirea covârșitoarei lor contribuții la îndeplinirea idealului național de unitate, reprezintă nu doar un prinos de recunoștință, ci și un binecuvântat prilej pentru tinerele vlăstare ale neamului nostru de a identifica modele demne de urmat în viața lor, pentru propășirea spirituală, culturală și materială a poporului român.

Apariția volumului **Unire și simțire românească** la Editura Doxologia a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Teofan, avându-l ca autor pe părintele arhimandrit Mihail Daniliuc, se poate integra minunat în bogatul șir al manifestărilor dedicate Anului Centenar. Lucrarea se dorește a fi un pios omagiu adus celor care au luptat prin faptă și prin cuvânt pentru România Mare, făcându-și din trupurile lor platoșă neînfricăată, apărând credința strămoșească și țara, ori care, prin opera lor, au făcut cunoscut în lume geniul creator românesc.

Semnatarul cărții, părintele arhimandrit Mihail Daniliuc, este un nume cunoscut prin intermediul paginilor cotidianului Patriarhiei Române, Ziarul Lumina. De mai bine de un deceniu, părintele Mihail este colaborator al acestui ziar prin articole referitoare la viața spirituală și culturală de la noi, ori prin cronici menite

să consemneze fapte și personaje importante din trecutul nostru admirabil. De altfel, prezenta carte este o colecție tematică realizată dintre articolele publicate de cuviosia sa în paginile ziarului amintit ori pe Doxologia, portalul media al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

În urmă cu 20 de ani, pe când împlineam ascultarea de Exarh Cultural al Arhiepiscopiei Iașilor, l-am cunoscut pe părintele Mihail, tânăr monah în obștea Vovideniei. Prețuind înclinația sa spre studiu și dragostea față de istorie, i-am propus să scrie la început succinte evocări în buletinul oficial al Arhiepiscopiei Iașilor, *Candela Moldovei*, apoi studii ample ori articole pe teme de teologie și istorie care au văzut lumina în diferite publicații religioase și laice. Mă bucur că părintele Mihail a urmat sfatul, aplecându-se cu zăbavă spre foaie și condei.

Din frumoasa trudă cărturărească a monahului nemțean s-au născut deja vouă volume: *Miride și merinde și Semne și însemne în lumina credinței*. Nădăjduim ca prezentul volum să fie o frumoasă și necesară continuare a bunului său obicei care a început deja să prindă rădăcini.

Acolo, în Poiana liniștii, loc drag sufletului meu încă de pe când eram elev seminarist, apoi novice în marea Lavră a Neamțului, dăruitul arhimandrit Mihail Daniliuc, egumenul Vovideniei de peste un deceniu, împletește în mod armonios rugăciunea cu lectura, scrisul cu ascultări diverse, slujirea la altarul Bisericii osârdia la catedra școlii. L-am găsit adesea în haine de lucru, printre frații ascultători, identificându-se într-un mod total cu istoria și năzuințele obștii sale. N-a răspuns la potrivnicii, a purtat cu smerenie veșmântul umilinței,

cum îi șade bine unui călugăr, deși haina vieții sale este bogat împodobită cu nestemate și virtuți primite în dar de la Domnul.

Originar din ținutul Iașilor, din comuna Erbiceni, părintele Daniliuc a absolvit studiile primare și gimnaziale în satul natal, apoi Liceul Economic și de Drept Administrativ din Iași. După terminarea liceului, s-a închinoviat în obștea Schitului Vovidenia, fiind călugărit la 16 decembrie 1995. A primit hirotonia întru ierodiacon la 7 august 1996 și întru ieromonah în data de 12 aprilie 1998. La 27 decembrie 2006, a fost hirotesit protosinghel, iar în luna mai 2008, arhimandrit. Și-a continuat formarea cărturărească între anii 1995 și 2000, urmând cursurile Seminarului Teologic „Veniamin Costachi” de la Mănăstirea Neamț, apoi, în perioada 2000-2005, pe cele ale Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, iar între anii 2005 și 2007 studiile de master la aceeași instituție de învățământ superior. În prezent este înscris la cursurile de Doctorat din cadrul Facultății de Teologie „Dumitru Stăniloae” din Iași.

Din 1998, părintelui Mihail i s-a încredințat și ascultarea la Casa Memorială „Visarion Puiu” din spațiul monastic al schitului, care găzduiește un bogat muzeu memorial dedicat romancierului Mihail Sadoveanu, locatar o vreme în casa marelui Mitropolit al Bucovinei.

Aflat într-un loc liniștit și oarecum retras, arhimandritul Mihail Daniliuc este un monah misionar prin cuvântul de la amvon, dar și prin cel scrisori prin cel făcut cunoscut oamenilor prin intermediul mediei. Cărturar, condeier, ospitalier, preocupat de frumusețile interioare și exterioare, părintele Mihail apare ca o lumină

pentru credincioși, pentru pelerinii vizitatori, pentru elevii săi de la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi”, de la Mănăstirea Neamț, dar și pentru toți cei ce se identifică cu valorile eterne care ne călăuzesc către Dumnezeu.

Din scrierile părintelui Mihail aflăm că istoria zbu-ciumată a poporului român reprezintă una din constanțele sale preocupări, pasiune din care au izvorât și paginile acestei cărți. Însuși titlul ales de autor, Unire și simțire românească, deconspiră mărețele sale simțăminte și aspirații de bine pentru nația română. Cartea cuprinde 50 de articole publicate în ultimii ani în Ziarul Lumina sau pe portalul Doxologia, acum grupate în patru capitole: Ortodoxia ne-a unit, Zile marcante și fapte cutezante, Unire și simțire românească și Români pe baricadele unirii și unității românești. În fiecare titlu în parte strălucește, precum prin niște raze, tema luminoasă care străbate întreg capitolul.

În primul capitol, Ortodoxia ne-a unit, dincolo de intenția de a prezenta o serie de realități de ordin spiritual și istoric, cu accent pe binecuvântata legătură dintre credința poporului român și istoria milenară a acestuia, părintele Mihail înfăptuiește concomitent și un bine chibzuit act de evsevie față de cei ce, din imemoriale timpuri, au învățat poporul că „Ortodoxia este comoară neprețuită, este aur pur: aflat, în decursul atâtor veacuri, în cuptoarele multor frământări și răătăcirii, s-a arătat mai curat și mai strălucitor, eliberat de rugina eresurilor de tot felul. Pentru noi, românii, Ortodoxia mai înseamnă ceva: imboldul spre a fi una”.

În capitolul următor, Zile marcante și fapte cuatezante, autorul ne transpune în bătrâne și încheștate vremuri din trecutul nostru, poposind în special cu înțelegerea pe anumite zile cu totul memorabile pentru nația română; privite în lumina istoriei, ele constituie punți peste timp și trepte spre România Mare. Cu vădită compasiune pentru strămoșii care au suferit în multe rânduri și în diferite chipuri în procesul lung și anevoios al devenirii noastre naționale, autorul suferă cu cei ce au suferit sârma ghimpată care „s-a așezat nu doar pe graniță... ci, îndeosebi, în sufletele înaintașilor, pricinuindu-le multe și sângerânde răni, care se văd și astăzi”.

Al treilea capitol, Unire și simțire românească, cel ce dă și titlul cărții, este dedicat evidențierii unor aspecte ținând de particularitățile spirituale și culturale ale poporului român, care ne definesc ca neam: noțiunea de patrie și patriotism, cinstirea eroilor și a limbii române, cultivarea simțământului de unitate, evidențierea locului și a rolului credinței strămoșești în devenirea noastră națională. Apreciem că autorul a inserat în acest capitol și informații referitoare la colinda românească, dar și la costumele populare, reliefând faptul că „străiele populare oferă referințe directe despre modul de viață, gândire și activitate al înaintașilor, dar și despre puterea lor creatoare, credința lor și modul ei de manifestare”.

Ultimul capitol, Români pe baricadele unirii și unității românești, cuprinde mai multe creionări sugestive ale unor chipuri de români patrioți care au slujit neamul românesc în chip diferit: unii au luptat

cu arma în mâini pentru apărarea fiecărui petec de pământ, alții și-au făcut din cuvântul rostit sau scris „arma” cu care și-au apărât glia. O seamă dintre ei au slujit românismul prin darurile deosebite puse în sprijinul afirmării valorilor naționale: muzică, pictură, sculptură. Am fi subiectivi desemnând aici doar un nume din cei prezentați, cu deplina convingere a autorului că toți au stat pe „fortificațiile” istoriei și au luptat pentru unirea și simțirea românească.

Dar, pentru a-l impulsiona pe cititor către o neșovăitoare lectură, ne vom opri la o personalitate supra-numită „omul deplin al culturii române”: Mihail Eminescu. Autorul cărții zăbovește, ca la nimeni altul, asupra atitudinii poetului față de valorile naționale, analizând activitatea patriotică a prestigiosului stihuitor din multiple perspective: datoria față de țară, respectul față de înaintași, atașamentul și prețuirea arătată Bisericii Ortodoxe, „maica spirituală a poporului român”, precum și lupta pentru afirmarea românismului pe plan internațional. În deplin acord cu Eminescu, care considera că „măsura patriotismului nostru va fi dată de faptele pe care vom avea ocaziunea de-a le împlini în viitor, iar nu de profesarea nimic costisitoare a unor idei pe care individul și le alege după plac”, apreciem concluzia părintelui Mihail legată de prodigioasa activitate și gândire eminesciană față de valorile noastre strămoșești: „La Eminescu noțiunile de neam și țară au fost precepte emblematice, încărcate cu aura sfințeniei”.

Concluzionând, afirmăm că noua scriere a arhimandritului Mihail Daniliuc ne îndeamnă să rememorăm secvențial istoria poporului român care a îndurat

Re, atât de multe răstigniri, până la binecuvântata zi a Învierii, adică până la ziua făuririi României Mari". Această călătorie prin vremi de altădată nu poate fi bine înțeleasă dacă nu vom conștientiza că „Ortodoxia ne-a unit”, pentru a depăși acele „zile marcante”, întru împlinirea „faptelor cutezante”, datorită bravilor noștri înaintași, legați de aceeași „simțire românească”, angajați deplin „pe baricadele unirii și unității românești” și care au luptat neobosit întru nădejdea împlinirii dezideratului de secole, Unirea.

† Timotei Prahoveanul,
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor

Lectori salutem!

Arhimandritul Mihail Daniliuc vine, în acest an binecuvântat al României, cu o carte despre unirea și simțirea românească. O face cu știință de carte și conștiință de creștin și de român deopotrivă, iluminând unghiuri uitate ale istoriei noastre, evidențiind fațete sublime ale creștinismului înnobilit de strămoși pe aceste plaiuri. Egumen al Schitului Vovidenia-Neamț, custode al Casei Memoriale „Visarion Puiu” și al Muzeului „Mihail Sadoveanu”, profesor al Seminarului Teologic „Veniamin Costachi” de la Mănăstirea Neamț, părintele arhimandrit aduce în rândurile volumului său toată zestrea de sensibilitate a credincioșilor din România de la răsărit. Am rămas mereu impresionat de amploarea și intensitatea sentimentului românesc manifestat la est de Carpați, în cea mai vi-tregită dintre Țările Românești, unde năvălitorii (veniți mai toți dinspre soare-răsare) ajungeau primii, plecând ultimii, după ce jefuiau, ardeau și luau robi. Moldova obidită, sărăcită, umilită, câteodată risipită, dar nicio-dată resemnată cu răul, a avut și are cele mai autentice stări de credință creștină și de simțire românească. Este mai întâi numele poporului nostru, care în Moldova, spre de deosebire de Muntenia sau de Transilvania, s-a păstrat aproape în forma latină originală de „român”

(de la latinescul *Romanus*), nu de „rumân”. Firește că și „rumân” înseamnă același lucru și răspunde chiar unei particularități fonetice a limbii române (care a transformat, adesea, vocala „o” dintre două consoane din cuvinte latinești, în vocala „u” din cuvinte românești, precum în termenii *rug*, *rugăciune*, *nume*, *surată*, *culoare*, *sunet* etc.), dar păstrarea formei de „român” în Moldova rămâne simptomatică. Mai mult, cei dintâi care au teoretizat etnonimul nostru, înainte de Școala Ardeleană, au fost cronicarii moldoveni (îndeosebi Miron Costin) și pre-iluministul Dimitrie Cantemir, unul dintre cei mai mari savanți români din toate timpurile și primul cărturar al nostru de talie europeană, membru al Academiei din Berlin, alături de Leibniz și de câți alții. Ei, acești mari moldoveni, ne-au atras atenția – încă din secolul al XVII-lea – că, deși străinii de numesc valahi (cu diferite variante și forme particulare), deși noi avem, ca toate popoarele, și denumiri regionale (de ardeleni, moldoveni, maramureșeni, munteni etc.), numele nostru etnic corect, general și frumos este acela de român, ce provine de la Roma. O altă particularitate a spațiului românesc răsăritean este că el a generat marea cultură națională modernă și a regenerat – prin curentul de la „Junimea” – toată zestrea noastră de creație literară, în acord cu Europa. Majoritatea moldovenilor, jefuiți și prădați de timpuriu de bunurile lor, au trăit în sărăcie, dar cât de bogat li s-a dovedit spiritul, din moment ce au dat naștere Putnei, Voronețului, Neamțului, Dragomirnei sau Suceviței! Nu întâmplător cel mai mare poet român rămâne Mihai Eminescu, cel mai mare povestitor – Ion

Creangă, cel mai mare muzician – Enescu, cel mai mare istoric – Nicolae Iorga, cel mai mare autor de romane istorice – Sadoveanu etc. Culmile culturii moderne românești s-au ivit și manifestat la răsărit de Carpați, ca și cum Domnul – în marea Sa înțelepciune – ar fi vrut să compenseze sărăcia materială cu bogăția spirituală. Și apoi, pentru că ne aflăm în anul Centenarului Marii Uniri și pentru că Prea Cuviosul monah și părinte vorbește în carte despre „simțirea românească”, cea mai „simțită” declarație de simțire politică românească dintre cele care stau la temelia Marii Uniri este Declarația de unire a Bucovinei (adică a Țării de Sus a Moldovei) cu România:

„Congresul general al Bucovinei, întrunit azi, joi, în 15/28 noiembrie 1918 în sala sinodală din Cernăuți, considerând că, de la fundarea principatelor române, Bucovina, care cuprinde vechile ținuturi ale Sucevii și Cernăuților, au făcut pururea parte din Moldova, care în jurul ei s-a încheat de stat;

considerând că în cuprinsul hotarelor acestei țări se găsește vechiul scaun de domnie de la Suceava, gropnițele domnești de la Rădăuți, Putna și Sucevița, precum și multe alte urme și amintiri scumpe din trecutul Moldovei;

considerând că fii ai acestei țări, umăr la umăr cu frații lor din Moldova și sub conducerea acelorași domnitori, au apărat de a lungul veacurilor ființa neamului lor împotriva tuturor încalcărilor din afară și a cotropirii păgâne;

considerând că în 1744, prin vicleșug, Bucovina a fost smulsă din trupul Moldovei și cu de-a-sila alipită